

Nukissiorfiit innaallagissamik imermillu tunisassiornerminni pilersuinerannillu aalisakkanuk tunisassiorfinnut illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani 41,5%-imik akeqartitsinerup assinganik nunap qaavani toqoraavinnut s.a. Neqi A/S aamma Lilleholm Aps-imut atuutinneqalernissaannik Naalakkersuisut piginnaatinneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut
(Inatsisartunut ilaasortaq Suka K. Frederiksen, Siumut)

Inuit Ataqatigiinni nuannaarutigaarput, aalisakkanut tunisassiorfiit sarfamik imermillu pilersorneqarnerinut pisortaniit akikilliliissutaasartut pillugit samminninnissatsinnut periarfissinneqaratta. Kisianni siunnersuuteqartoq isumaqatiginngilarput aaqqiissuteqarniarnermi nunap qaavani toqoraaviit kisiisa aallaaviginiarneqarneri. Isumaqarpugut allannguiniarnermi tamakkiisumik isiginnittoqartariaqartoq, nunatta sutigut tamatigut imminut pilersorerulernissaanik aamma siunertaqartumik. Ilaartuinerorpalaartumik iliuuseqarnertigut tamakkiisumik aaqqiissoqarnaviangimmat.

Aalisakkanut tunisassiorfiit immikkut aaqqissuusivigineqarsimanerat aallaaveqarpoq, 1990-ikkut aallartilaarneranni nunarsuup sinneranut aalisakkanik tuniniaanermi unammilleruminaatsitsisoqarsimammat, ilaatsigut tunisassiornermi aningaasartuutit qaffasippallaarnerannik patsiseqarsimasumik. Qularnanngitsumik taama iliuuseqarsimaneq iluaqutaasimassaqaq, taamanikkummi aalisakkanik tunisassiorfiit, minnerunngitsumik Namminersornerullutik Oqartussat tunisassiorfiutaata, assigiinngitsunik taaguuserneqartareersimalluni maannakkut Royal Greenland-itut taaguuteqartup amigartooruteqartaqaluni ingerlaniapiloortarsimanera eqqaamagatsigu. Ukiut amigartoorfiusut atuuffiusimanerisa kingunerisaanik, 2009-mi suliffissuaq inuiaqatigiit pigisaat, ajutoorluinnalersoq pisortaniit 502 mio. Kr-inik aningaasalerneqartariaqarsimavoq akiliisinnaajunnaartutut inissisimaleqqunagu. Taama ingerlasoqarsimavoq sarfamut imermullu akinik apparsaavigineqareersimanerup nalaani. Qularutissaangilaq suliffissuit immikkut aaqqissuusivigineqarsimanerat pisariaqartitsinermit aallaaveqarsimammat saneqqutiinarneqartariaqarsimanngitsoq.

1990-ikkut ingerlanerani sarfamut imermullu suliffissuarnut akigititassanik aaqqissuusisoqarmat, nunatsinni tamarmi akit assigiitussaataanerat ingerlanneqarpoq. 2005-p missaani akit assigiitussaataanerat taamaatinneqarmat, suliffissuit immikkut aaqqissuusivigineqarsimanerat illoqarfinni nunaqarfinnilu arlalinni isumaarussimavoq, sumiiffinnillu immikkoortitsoqalersimalluni. Sarfap erngullu sumiiffinni ataasiakkaani akiviata (kostægtetarif på bostedet) 41,5%-a aallaavigalugu tapeeriaaseqarnerup kinguneranik, sumiiffipparujussuarni minnerunngitsumik nunaqarfinni, suliffissuit immikkut taperneqarsinnaajunnaarsimapput, akilu qaffasinnerpaaffiusussatut aalajangiunneqarsimasoq malillugu akiliisinneqartarlutik, tassalu sarfamut kw/t 3,21 kr. imermullu 1000 literimut 33.03 kr. Assersuutigalugu ullumikkut imermut taperneqarfiusarput illoqarfinni qulini nunaqarfimmilu ataatsimi suliffissuit inissisimasut, sinneri immikkut tapiissutitaqanngitsumik ingerlatsiffiupput.

Akit assigiitussaananerannik unitsitsinerup kingorna tapeeriaatsit siunertarineqartoq uniuillugu inissisimalersimasutut nalilernerneqartariaqalersimapput. Sarfamik imermillu akisunerpaamik atugassaqarfiusuni tapiisoqassaarsimavoq, akikinnerpaamillu atugaqarfiusut taperneqarujussuuartarlutik. Nunatsinni siammasissumik inuuffiusumi periarfissagissaarfiusut aamma inerisaavigineqassappata tapeeriaatsit allaaneruset pisariaqartinneqalersimapput.

82 mio. kr.-it missaat ukiumut tapiissutigineqartartut qanoq siunertanullu sunut tapiisutaasassanersut nalilersugassaqqipput. Nunarput sutigut tamatigut imminut pilersorneruleriartortariaqarmat, sarfallu kw/t-mut akia inerisaaniaraluartunut annertuumik aporfjuartarmat pisariaqarpoq suna tamaat isiginiarlugu aqqissuuseqqinnissat piimaarnissaat.

Erngup nukinganic nukissiuutit inuiaqatigiinnut iluaqusiisinnaanneri suli annertusarneqartariaqarpoq. Sarfamut imermullu tapeeriaatsit aqqissoqqinneqalerpata, erngup nukinganic nukissiuutit sarfaq pilersittagaat unnuakkut atuisut ikiligaangata maangaannartinneqartartoq atorluarneqartariaqarsoraarput. Aalisakkanik suliffissuit, neqileriffiit, uummasunik toqoraaviit allallu suliffeqarfiit pilersitsinernik siunertallit soorlu naatitanik naatitsiviit assigisaaallu, unnukkut unnuakkullu kw/t-imut akikittuaqqamik akilimmik atuisinnaannerannik periarfissinneqarsinnaapput. Taamaaliornikkut sarfap pilersitap silamut igiinarnaniit sunniuteqarluarsinnaasumik ineriartorfiusinnaasumik aqqiissoqassagalarpoq. Tamanna tapiissutinut 82 mio. Kr.-ninut attuumassuteqartinneqartariaqanngilaq, sarfamut pilerseriikkamut atorneqanngitsumut atorluanneruinnartussaassammat aamma inuiaqatigiit imminnut pilersornerulernissaannut iluaqusiisussa.

Ullumikkut tapiissutaasartut 82 mio. Kr.-usut aqqissuulluarnerullugit siammasinnerusumik tapiissutaasalernissaat aqqutissiuunneqartariaqarsoraarput.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat tunngaviusumik akerlilinngilarput, ataatsimiisitaliamili susassaqtumi suliarineqarnerani, ataatsimiisitaliap ilusilersueqataanissaa pingaartpparput.

Siunnersuutigaarput ataatsimiisitaliamut susassaqtumit suliarisassanngorlugu aappassanneerneqannginnerani ingerlanneqassasoq.